

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

JÁNOSHALMA

2017

Tartalomjegyzék

1. ELŐSZÓ.....	3
2. A TELEPÜLÉSBEMUTATÁSA.....	4
3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG.....	5
4. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK.....	14
5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK BEMUTATÁSA.....	18
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	27
7. ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK.....	38
8. KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA.....	42
9. JÓ PÉLDÁK	51
10. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, EGYÉB BERENDEZÉSEK	54

1. ELŐSZÓ

Jelen Településképi Arculati Kézikönyv fő célja Jánoshalma város építészeti és természeti értékeinek, jellegzetességeinek bemutatásán keresztül az itt élő vagy a települést otthonául választó emberek figyelmének felhívása a településképi igényes alakítása iránt. Törvényben előírt kötelező feladat az önkormányzatok számára a helyi településképi rendeletek megalkotása, melyhez szakmai alapul szolgál a dokumentum.

Az esztétika és az illeszkedés megítélése természetesen az építészetben is igen szubjektív. Véleményünk szerint a településképi minőségi alakítása, nem a minél több és minden egyes részletre, kiterjedő szabályozásban keresendő.

Az építész szakma szerepe egyre inkább a figyelemfelhívás, javaslatadás kell legyen. Az egyensúly megtalálása természetesen nem egyszerű feladat. A kézikönyv és a készülő településképi helyi rendelet erre törekszik.

Czeller Zoltán
polgármester

2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

Jankószállás, Jankovácz, Jánoshalma. A név a történelem során többször változott, de utal arra, hogy a térség a középkorban hosszú ideig Hunyadi János birtoka volt. A település kialakulásáról, történelméről már számos helytörténeti, néprajzi-szociológiai kiadvány készült, ezért talán nem számít nagy hiányosságnak, ha e kézikönyv elsősorban az építészeti arculat jelenével és jövőjével kíván bővebben foglalkozni.

Jánoshalma a térség más falvaihoz hasonlóan a török idők után népesült be. 1731-től számítódik ez a folyamat. A 18. század második feléből származó katonai felmérési térkép már jól mutatja a község magját és azon jellegzetességeket amik a mai településszerkezeten is észrevehetők.

A település tehát közel háromszáz év alatt érte el mai arculatát. Az is törvényszerű, hogy ez a változás nem áll meg. Hogy ez a változás pozitív irányú legyen, talán jelen kézikönyv is segítséget nyújthat.

3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG

Jánoshalma építészeti értékekben gazdag. A városban nyolc műemlék épület található, ezek közül kettő egyházi, kettő pedig ipartörténeti vonatkozású. A további műemlék épületeket, jellemzően a 20. század elején épült polgári lakóházak alkotják.

Közös jellemzőjük: az utcával párhuzamos tetőgerinc és épülettömeg mely általában az udvar fele „L” alakban befordul. Zárt sorú vagy hézagosan zárt sorú beépítés, díszes építészeti részletképzés.

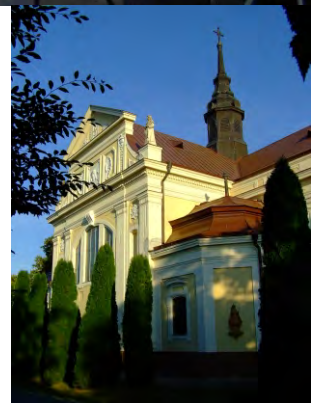
Bár a belterület jelentős része műemléki jelentőségű terület, az ilyen típusú épületek közül csak néhány részesül egyedi (műemléki vagy helyi) védelemben.

Jánoshalma hangulatos kisvárosi karakterének megőrzése érdekében fontos feladat kell legyen ezen építészeti értékek fenntartásának, felújításának támogatása.

A város két, ipartörténeti szempontból
jelentős épülete, eltérő korokból.
Mindkettő műemléki védelem alatt áll.

A Felső-Bácskai mőmalom (jobbra)
a Dózsa György utca mentén,
illetve a Czobor utcában található
szélmalom. (lent)

A helyi védelem alatt álló épületek jelentős csoportját alkotják, az értékes építészeti részleteket (faoromzat, nyílászárók, tömegformálás) hordozó parasztházak.

A Kálvária temető kápolnája szintén helyi védelem alatt áll.

A természeti értékek között találhatóak a béke téri platánfák, melyek szintén egyedi védett értéként kerülnek át a településképi rendeletbe.

3.1 JAVASLAT AZ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKVÉDELEM SZABÁLYOZÁSÁRA

Örökségvédelmi hatástanulmány 2003-ban készült. A településrendezési terv elfogadása előtt. Az eltelt időszakban ezen munkarész felülvizsgálata, új örökségvédelmi értékleltár készítése nem történt, így a készülő településképi rendelet helyi védelemmel kapcsolatos fejezetének is az eredeti tanulmány szolgálhat csak szakmai alapként. Így a Helyi Építési Szabályzatban szereplő építmények kerülnek át első körben a településképi rendeletbe.

Az örökségvédelmi tanulmány felülvizsgálata több szempontból is indokolt azonban a jövőben:

- Az eredeti tanulmány igen hiányos, a városban nyitott szemmel járva több olyan épületet is találunk ami helyi védelemre lenne érdemes, a dokumentumban mégsem szerepel.
- A jelenlegi, indokolatlanul nagy kiterjedésű területi védelmi kategória (2011-ben kijelölt műemléki jelentőségű terület) szűkítése vagy az építészeti értékek egyedi módon (épületenként) történő védelme javasolt, aminek az alátámasztására szintén szükséges az örökségvédelmi tanulmány felülvizsgálata.

A kézikönyv ezért javaslatot tesz helyi védelem alá helyezésre az alábbi épületek esetében:

- Botond utca 1.
- Bajai utca 21, 25, 28
- Dózsa György utca 49, 51, 52, 91, 103, 109, 112, 113, 117, 121 128, 130, 131
- Bernáth Zoltán utca 22, 24
- Orczy utca 40
- Molnár János utca 4, 6, 10, 12, 24, 30, 40
- Arany János utca 20, 28
- Széchenyi utca 10
- Jókai utca 28, 82, 87

A helyi védelemre javasolt épületek közül néhány:

Dózsa György u 112.

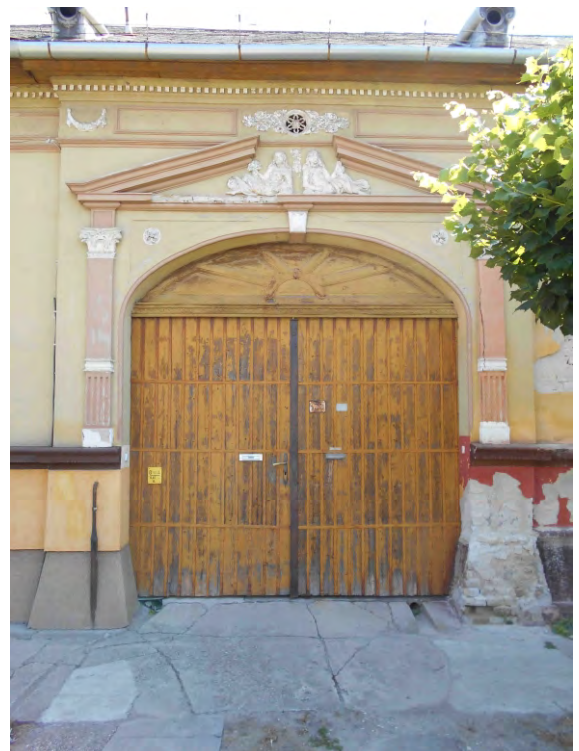
Botond u 1.

Molnár János u 30.

Molnár János u. 40.

Dózsa György u. 130.

4. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Jánoshalma az alföldi mezővárosokra jellemzően kiterjedt külterülettel rendelkezik. A város két tájegység - a Bácskai löszös síkság és a Homokhátság - találkozásánál fekszik. Ez a „váltás” az egyes külterületrészek talajtani és táji adottságiban is megnyilvánul.

A közigazgatási terület déli és nyugati részén a szántóföldi kultúrák jellemzőek, míg az északi és északkeleti területrészek nagyobb arányban erdősültek.

Jánoshalma közigazgatási területét is érinti az homokbuckás, ősbörökás terület, mely természetvédelmi és tájképi védelem alatt áll.

A térség egykor kiterjedt tanya hálózattal rendelkezett. Ezt bizonyítja az alábbi, 1941-ből származó katonai felmérési térkép. Látható, hogy az északnyugati külterületrészeken (Szent Kata, Kecskés) „egymást érték” a tanyák melyeket fekete téglalappal ábrázol a térkép.

A régen virágzó tanyavilág ma egyre gyérül. Nagyobb számban, már csak a kiserdei településrészen találunk állandóan lakott tanyákat. Az egykori tanyaközpontok gyakorlatilag saját „infrastruktúrával” rendelkeztek: iskola, kápolna, temető. A megmaradt építészeti értékek, településtörténet szempontjából meghatározó épületek mindenképp megőrzésre érdemesek.

Egyedi tájérték címre, de akár helyi védelemre is érdemes az egykori kecskési tanyasi iskola éppen maradt épülete (fent)

Az régi kápolna épülete is megmenthető lenne még. (jobbra)

A város egyedi tájérték katasztere még nem készült el. Az egyedi tájértékek köre igen széles lehet: építmények, műtárgyak, melyek vallási vagy kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak. Szobrok, emlékművek, útmenti keresztek. Lehetnek táji vagy természeti elemek, idősebb értékes fák, facsoportok.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK BEMUTATÁSA

Elöljáróban meg kell említeni, hogy a kézikönyvben az eltérő karakterű településrészek lehatárolásának módszere nem feltétlenül egyezik meg az hatályos építésügyi szabályozás területfelhasználási vagy építési övezeti kategóriáival. Műfajából adódóan a kézikönyv nem szabályozási jellegű dokumentum.

5.1. KISVÁROSI TELEPÜLÉSKÖZPONT

A város központja a Béke tér, melynek térfalai egy közparkot, a Szent Anna templomot és a templom előterében lévő gyalogos teret zárják közre. A kisvárosi településközpontot a teret körülvevő néhány tömb alkotja. A lehatárolás alapja, a beépítési mód - mely jellemzően zárt sorú -, a beépítés sűrűsége és az itt található központképző intézmények, kereskedelmi és szolgáltató épületek.

5.2. VEGYES KARAKTERŰ FALUSIAS TELEPÜLÉS RÉSZ

A belterület legnagyobb részét ezen övezet teszi ki. Építészeti karakter alapján a legváltozatosabb. Egyaránt megtalálhatók még a deszkaoromzatú parasztházak, az 1960-as 70-es évek sáttortetős „kockaházai” és az egyedi vagy típusstervek alapján felépített családi házak.

A kialakult változatosságot azonban nem szabad negatív vagy káros folyamatként kezelni a településképi szempontjából, hiszen minden építészeti stílusnak és kornak „joga van” a lenyomatát a településen hagyni. Ettől még lehetséges a településképi igényes alakítása.

5.3. „TÁRSASHÁZI“ BEÉPÍTÉS

Építészeti karakter szempontjából az előző két településrésztől jelentősen eltér a Szent István és Magyar László utcák beépítése. Kétszintes társasházak találhatók itt jellemzően szabadon álló beépítésben.

A Szent István utca előkertés kialakítású, a sorházi lakások innen közelíthetők meg. A lakások azonos építészeti megjelenését, az igényesen kialakított és fenntartott közterületi és előkert zöldfelületek kellőképp egyensúlyozzák.

5.4. „KERTVÁROSIAS“ BEÉPÍTÉS

Jellemzően a város peremén elhelyezkedő utcák tartoznak ide. A belterület északi részén, a Hársfa, Fenyő, Akác, Erdő utcák. Illetve a Zöldfa utca keleti oldala. A telepítés általában előkertes, sok helyen találkozhatunk tetőtér beépítéssel.

Jánoshalmán is megjelentek a jelenlegi divatirányzatnak megfelelő ún. mediterrán házak összetett, alacsony hajlásszögű sátoztetős kialakítással.

5.5. GAZDASÁGI IPARI TERÜLETEK

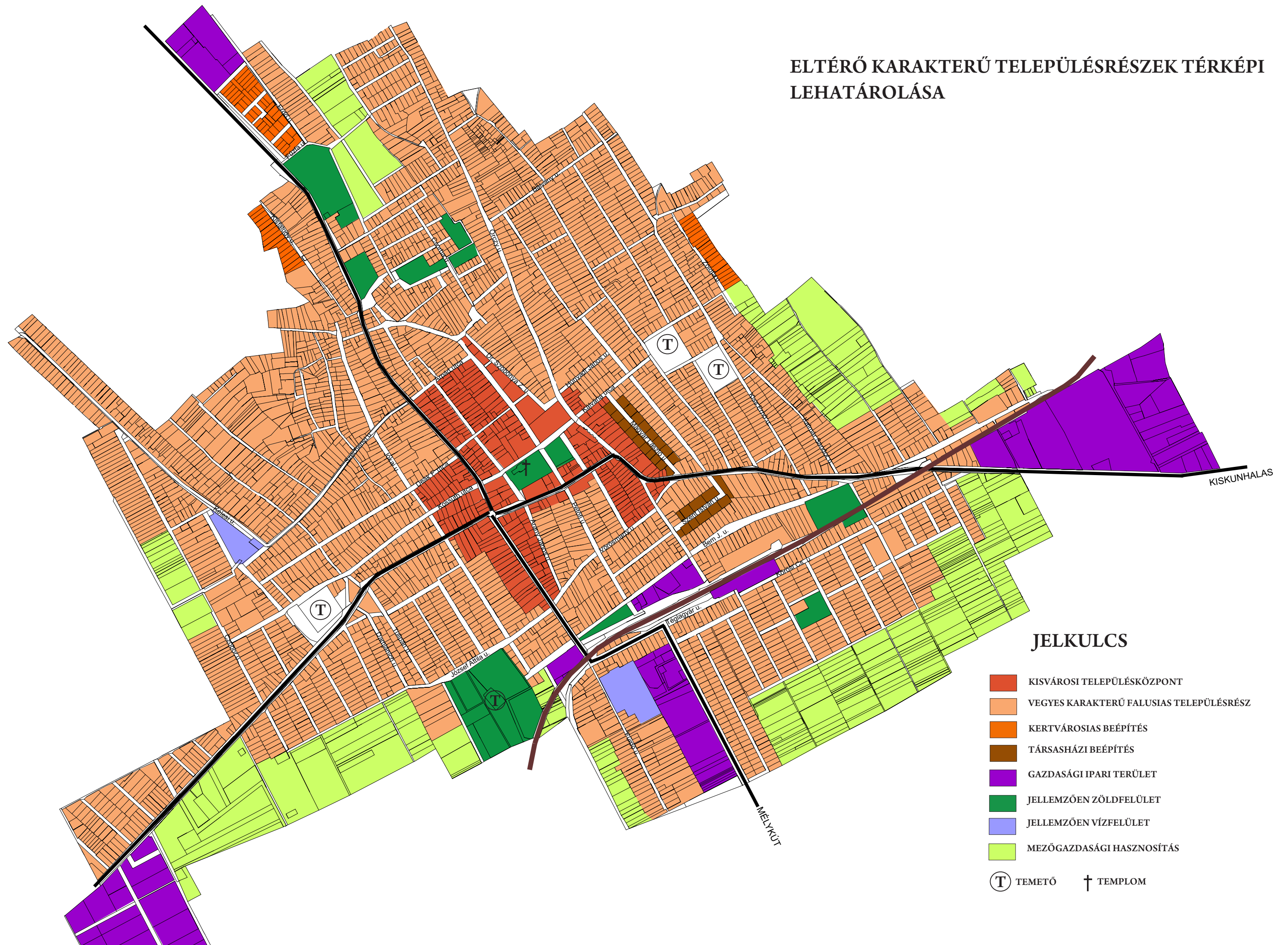
A nagyobb kiterjedésű gazdasági területek a városkapuknál, a főbb közlekedési utak mentén alakultak ki. 2012 óta a belterület nyugati határán található egykori laktanya területe is ipari parkként funkcionál.

A város belső részein található nagyobb területű gazdasági telephelyek (hűtőház, borászat) pedig a vasút mentén alakultak ki, hiszen telepítésükkor a vasút volt a legmeghatározóbb infrastruktúra az áruszállítás terén.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK TÉRKÉPI LEHATÁROLÁSA

JELKULCS

- KISVÁROSI TELEPÜLÉSKÖZPONT
 - VEGYES KARAKTERŰ FALUSIAS TELEPÜLÉSRSZÉK
 - KERTVÁROSIAS BEÉPÍTÉS
 - TÁRSASHÁZI BEÉPÍTÉS
 - GAZDASÁGI IPARI TERÜLET
 - JELLEMZŐEN ZÖLDFELÜLET
 - JELLEMZŐEN VÍZFELÜLET
 - MEZŐGAZDASÁGI HASZNOSÍTÁS
- T TEMETŐ
 † TEMPLOM

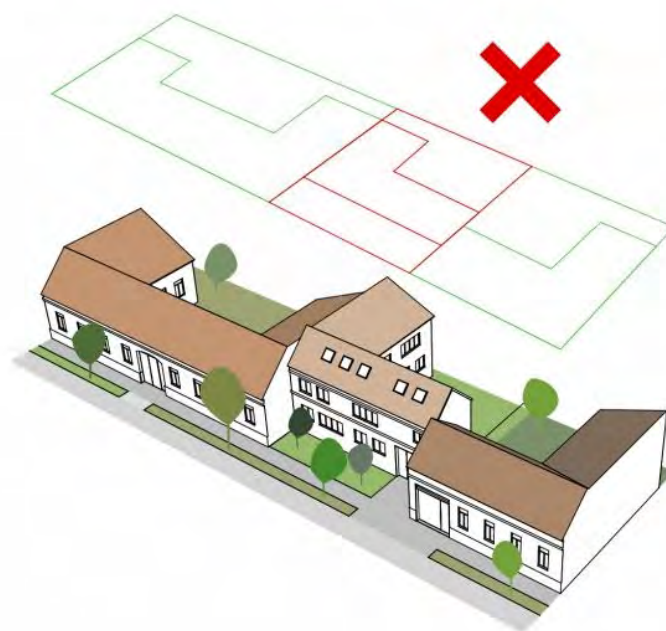
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Fontos hangsúlyozni, hogy az alábbi fejezet építészeti útmutatói csupán javaslatok. „Megfogadásuk” esetén azonban biztosak lehetünk benne, hogy a város épített környezetébe illeszkedő építményt hozunk létre, legyen szó akár egy új ház építéséről, a meglévő átalakításáról, felújításáról, vagy csupán egy kerítés építéséről.

6.1 A KISVÁROSI TELEPÜLÉSKÖZPONTRA

6.1.1. TELEPÍTÉS

A kisvárosias településrész jellemzően zárt sorú vagy hézagosan zárt sorú beépítésű. A hagyományos oldalhatáros beépítés előfordul, de ritkább. Új építés vagy bővítés esetén természetesen nem kötelező a tényleges zárt sorú csatlakozás a szomszédos épülethez. Amennyiben a beépítés jellemzői (telekszélesség) és a hatályos előírások (tűztávolság) megengedik akár hagyományos homlokzat is kialakítható a szomszéd felé. A beépítés - a városközpontban található néhány többszintes társasházat leszámítva, mindenhol utcavonalon álló. Új beépítés vagy bővítés esetén (amennyiben az nem a hátsókert felé rányul) különösen javasolt tehát az utcavonalra történő telepítés.

6.1.2. ÉPÜLETMAGASSÁG

A hagyományos kisvárosias beépítésre Jánoshalmán is az egy vagy kétszintes épületek jellemzőek. Ezt a kisvárosi karaktert „törik meg” az 1970-es 80-as években a városközpont foghíj területeire felépített négy szintes társasházak.

Mivel a kézikönyvnek nem az építésjogi szabályozás a célja, ezen épületek nem kerültek külön övezetbe építészeti karakter szempontjából eltérő magasságuk miatt, mert nem „tömegesen” fordulnak elő. Meglévő „adottságként” kezelendők.

Az előző képekből érzékelhető, hogy ez az épületmagasság már idegen egy hagyományos kisvárosban (főleg mezővárosban). Az épületmagasság tekintetében ajánlott tehát a maximum 7-8 m körüli szabályozás.

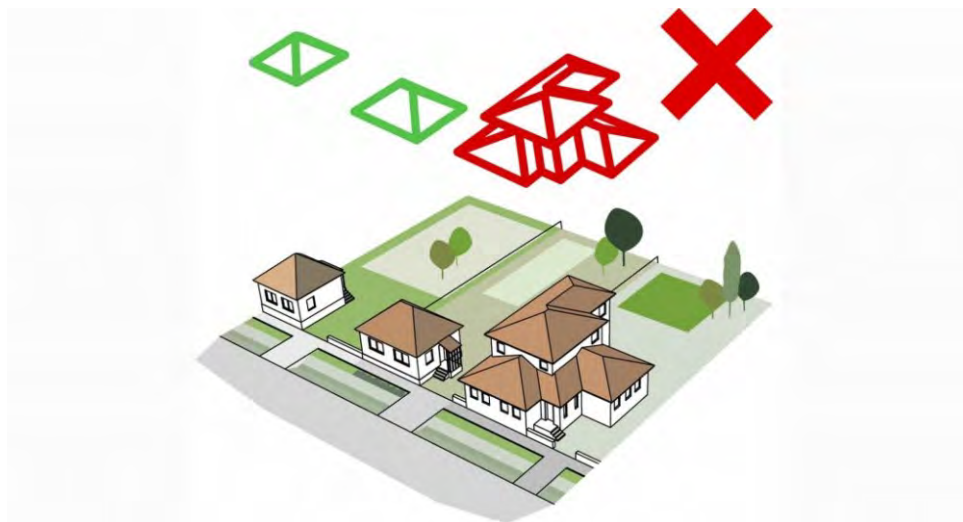

Új építésnél kerülendő a több szint „elrejtése” a tetőtérben.

6.1.3. TETŐFORMA, HAJLÁSSZÖG

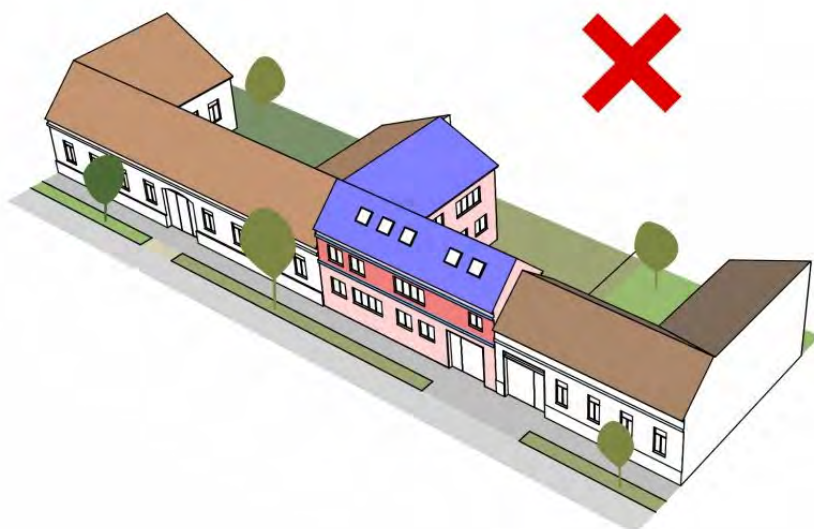
Illeszkedés szempontjából előnytelen a túl meredek tetőhajlásszög, ezen a településrészen. A túlzottan tagolt és egyben alacsony hajlásszögű tetőformát is kerüljük a városközpontban, mégha erre a beépítés lehetősége is adna néhol. Szintén kerülendő a lapostetős kialakítás.

6.1.4. SZÍN

A esztétika és az illeszkedés sem egzakt fogalmak, de leginkább szubjektív egy szín megítélése lehet. A részletes javaslattétel és szabályozás, ebből kifolyólag ezen a téren különösen nem indokolt.

Egy élénk színnel kiemelt épületrész is lehet szép, az összhatás tekintetében. Összességben, ajánlasként elmondható, hogy az élénk színek nagy felületen történő alkalmazása nem javasolt, különösen az utcai homlokzaton. Ez az ajánlás a tetőfedés színválasztására is igaz.

6.1.5. KERÍTÉSEK

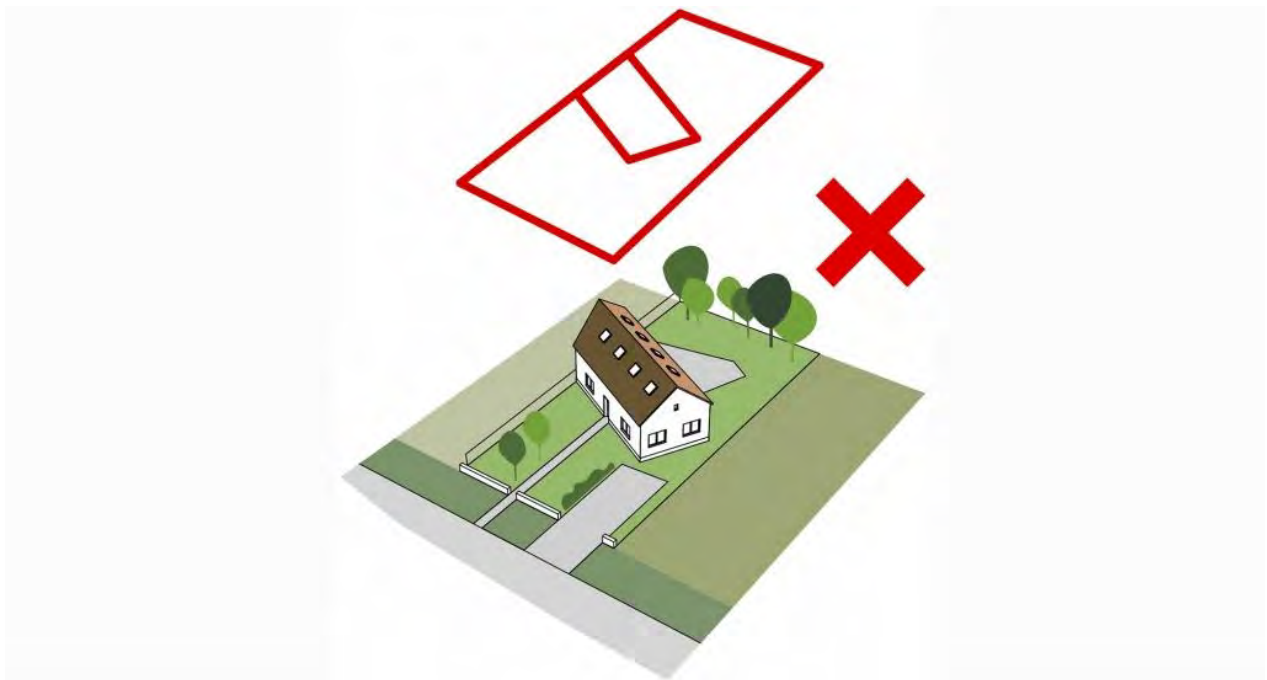
A kisvárosias településközpontban - ahol a beépítés nem teljesen zárt sorú - a zárt, falazott kerítés a jellemző. Meglévő kerítés átépítésekor, ajánlott ezt a hagyományt követni.

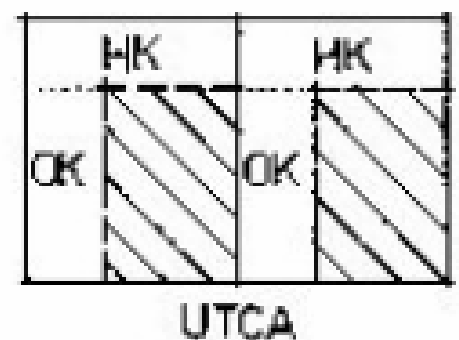
6.2. VEGYES KARAKTERŰ FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZRE

6.2.1. TELEPÍTÉS

A falusias településrészen a beépítés jellemzően oldalhatáron álló. A jelenlegi építésjogi szabályozás az oldalhatáros beépítést igen szabadon értelmezi: csupán az építési hely oldalhatára kell hogy egybeessen a telekhatáral, de az építési helyen belül - egyéb korlátozás hiányában - az épületek bárhol elhelyezhetők. Ezen a településrészen a hagyományos utcakép egységét a „szabadon értelmezett” oldalhatáros beépítés megtörné, így ajánlott a meglévő beépítéshez való illeszkedés, ténylegesen és oldalhatáron álló beépítéssel.

Az országos szabályozás keret jellegű. Csak az építési helyen belüli (vonalazott rész a fenti ábrán) telepítést írja elő, a kötelező méretű oldal és hátsókert méretének betartásával.

Ahol kialakult előkert ott új épület építése vagy bővítés esetén vegyük figyelembe a szomszédos telkek beépítését, előkert mélység szempontjából.

6.2.2. ÉPÜLETMAGASSÁG

A falusias településrészen előfordul, de nem jellemző két teljes épületszint magasságú beépítés, ezért javasolt az építménymagasság 5-6 m körüli értéken történő szabályozása. Ennél a magasságnál még „belefér” egy tetőtér beépítés a földszinten kívül.

6.2.3. TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszög ajánlott értékének szigorú keretek közé szorítása nem cél. Ennek oka, hogy a falusi épületek jellemző bővítési formája volt a tornác beépítése és/vagy az épülettömeg oldalirányú bővítése 1-2 helyiséggel, de eltérő tetőhajlásszöggel.

Ezt a formát nem lehet idegenként kezelni, mégha asszimetrikus épülettömeg lesz is a végeredmény. Erre sok példát találunk Jánoshalmán is.

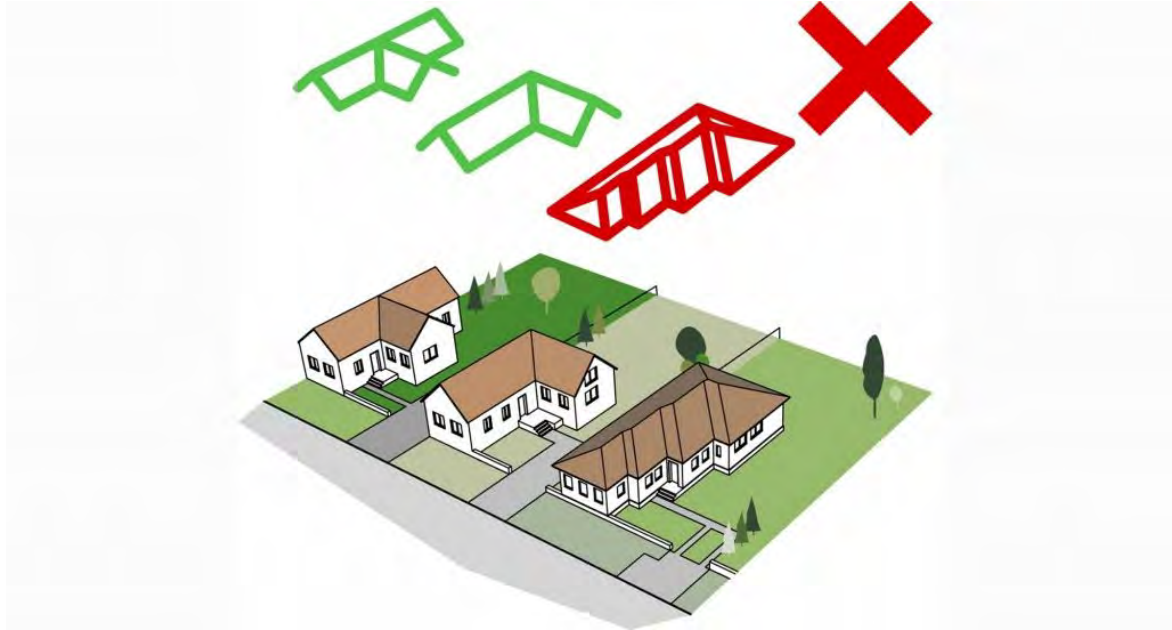

A túlságosan meredek hajlásszög alkalmazása azonban idegen az alföldi hagyományokhoz. Illeszkedés szempontjából nem kedvező.

6.2.4. TETŐFORMA

A településrész építészeti kialakítás szempontból vegyesebb képet mutat, ami a tetőformában is megnyilvánul. Ajánlott azonban a túlzottan tagolt (ún. mediterrán jellegű) tetőforma mellőzése.

6.2.5. KERÍTÉSEK

A településrészen zárt és áttört kerítések egyaránt találhatók. A kialakítás módja helyett, inkább az anyaghasználatra szükséges figyelmet fordítani. Utcai kerítésként kerülendő a hullámpala alkalmazása. Lehetőség szerint drót vagy nádszövetet se alkalmazzunk utcán, állandó jelleggel.

6.3. TÁRSASHÁZI TELEPÜLÉSRÉSZRE

Az „övezethez“ tartozó két utcában a beépítés kialakult, így a tömegformálással kapcsolatos kérdések (magasság, telepítés) nem relevánsak.

- Felújítás esetén kerülendő a lakásonkénti jelentősen eltérő színezés.
- A közterületi és előkerti értékes zöldfelületek megőrzendők.
- A zöldfelület érvényesülése érdekében a jelenleg is jellemző alacsony és áttört kerítések kialakítása ajánlott.

6.4. IPARI GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Az épületek tömegformálása legyen egyszerű, a technológiához funkcióhoz igazodó.
- A telken belüli burkolt felületek aránya jelentős lehet, így a minimálisan előírt, telken belüli zöldfelület tényleges kialakítására figyelmet kell fordítani. Gyakran előfordul, hogy egy beruházás befejezésével a tájba illesztési vagy zajvédelmi célokat szolgáló telekhatár mentén kialakítandó védőfásítás „elmarad”. Ezek telepítéséről pótlásáról gondoskodni szükséges.

7. ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Kellő odafigyeléssel járva a várost, érdekes építészeti részletekkel találkozhatunk, nemcsak a városközpontban. A városban egykor működő téglagyár fő terméke a mészhomok tégláa sok vissatérő éítőanyag, oromfalak vagy kerítések alapanyagaként.

Jánoshalmán is megfigyelhető, hogy az egykor tömegesen alkalmazott kőporos vakolatokból formákban és színekben vátozatos mintákat hoztak létre, „egyedivé téve” ezáltal a sablon alapján felhúzott lakóházakat.

A gazdag részletképzés az ajtók, ablakok egykori kialakításában, díszítésében is megnyilvánult. Természetesen példaértékű, ha minden egyes tok vagy szárnydíszet megtartunk, helyreállítunk felújítás során, de az építészet és az értékvédelem ma már nem erről szól. A védett épületeknél is jogos tulajdonosi igény az energiatakarékosság, ha jogszabály nem is követeli meg.

Az anyaghasználattal és az eredeti homlokzati nyílásrend, nyílásméretek megtartásával már sokat tettünk az illeszkedés és értékvédelem terén, ha az eredeti kétszárnyú, palló vagy geréptokos szerkezeti kialakítást nem is tartjuk meg.

A történeti ablakok felújításának számos jó és bevált példája van, az eredeti szerkezeti kialakítás megtartása esetén is. Jelentős javulást érhetünk el hőérzet terén például a szárnyak üvegezésének a cseréjével. Ezt jellemzően az ablakszerkezet egészének állapota dönti el.

A régi ablakok vízszintes tokosztóján gyakori motívum a környéken a „tojásgörbe.”

8. KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

Egy település arculatát nemcsak az épületek állapota, de a közterületek jellemzői is markánsan befolyásolják.

8.1. ZÖLDFELÜLETEK

8.1.1 KÖZPARKOK

Jánoshalma legszebb közösségi zöldfelülete a béke téri közpark. Fejlett nagy lombkoronájú értékes fafajok - platán, gesztenye, hárs, fenyő - alkotják, cserjékkel, virágágyásokkal. A háromszintes növényállomány megtartása a jövőben is javasolt.

Számos szobor, emlékmű, utcabútor gazdagítja. A parkot kelet-nyugati irányban átszelő gyalogos sétány a közelmúltban került felújításra.

A burkolatok és a park berendezési tárgyai a Szent Anna templom, mint műemlék környezetéhez méltóak.

Jelentős zöldterület a Bem és Dózsa György utcák kereszteződésénél található Országzászló téri közpark. Várakozási lehetőséget nyújt a vonattal utazók részére. Sportolási célra is alkalmas.

8.1.2 UTCAFÁSÍTÁS

Utcafásításnál az alábbi szempontokat javasolt figyelembe venni:

- A telepítés őshonos fajokból történjen. Az inváziós, idegenhonos növényfajták telepítését természetvédelmi irányelvek, jogszabályok tiltják.
- Egyes közművek légvezetékei közép és hosszabb távon is „fennmaradhatnak“ ezért gondolni kell a kifejlett fa termetére is.
- Egy utcában lehetőség szerint azonos fajták kerüljenek telepítésre. Ez az egységes utcakép és üzemeltetés szempontjából is előnyösebb.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján az alábbi növényfajok minősülnek inváziós vagy tájidegen fajtáknak. Ezeket közterületen ne alkalmazzuk.

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	<i>Robinia pseudo-acacia</i>
amerikai kőris	<i>Fraxinus americana</i>
bálványfa	<i>Ailanthus altissima</i>
keskenylevelű ezüstfa	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
fekete fenyő	<i>Pinus nigra</i>
erdei fenyő	<i>Pinus silvestris</i>
gyalogakác	<i>Amorpha fruticosa</i>
kései meggy	<i>Prunus serotina</i>
zöld juhar	<i>Acer negundo</i>

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	<i>Phytolacca americana</i>
japánkeserűfű fajok	<i>Fallopia</i> spp.
kanadai aranyvessző	<i>Solidago canadensis</i>
magas aranyvessző	<i>Solidago gigantea</i>
parlagfű	<i>Ambrosia artemisifolia</i>
selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
süntők	<i>Echinocystis lobata</i>

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprúcserje	<i>Baccharis halimifolia</i>
Kaliforniai tündérhínár	<i>Cabomba caroliniana</i>
Vízijácint	<i>Eichhornia crassipes</i>
Perzsa medvetalp	<i>Heracleum persicum</i>
Sosnowsky-medvetalp	<i>Heracleum sosnowskyi</i>
Hévízi gázló	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>
Fodros átokhínár	<i>Lagarosiphon major</i>
Nagyvirágú toálma	<i>Ludwigia grandiflora</i>
Sárgavirágú toálma	<i>Ludwigia peploides</i>
Sárga lápbuzogány	<i>Lysichiton americanus</i>
Közönséges süllőhínár	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
Keserű hamistűröm	<i>Parthenium hysterophorus</i>
Ördögfarok keserűfű	<i>Persicaria perfoliata</i>
Kudzu nyílgyökér	<i>Pueraria montana</i> var. <i>lobata</i>

A városban több helyen találhatunk jó példát egységes fasorokra, amik a környezeti adottságokat is figyelembe veszik és esztétikusak is. Ilyen a Halasi utca két oldalán található bugás csörgőfa sor. A bajai utcán meglévő fasorok, vagy a Molnár János utcában lévő kőris sor.

A kifejlett, egészséges, egyedül vagy csoportosan álló értékesebb fák megtartása - amennyiben épületet, közművet nem veszélyeztetnek - utcaképi szerepük miatt indokolt.

8.2. KÖZMŰVEK

A településképet leginkább a villamos energia és egyéb távközlési hálózatok légvezetékei befolyásolják (rontják.)

- A legtöbb építészeti értéket hordozó kisvárosi településközpontban különösen javasolt a hálózatfejlesztés vagy rekonstrukció során ezen légvezetékek földkábeles kiváltása. (Ezen területek lehatárolását a készülő településképi rendelet tartalmazni fogja.)

- Több helyen megtalálhatók még a városban a Norton kutak. Ezek jókarbantartására érdemes figyelmet fordítani. Akár egyedi tájértékként való számbavételük is lehetséges, a kataszter készítésekor.

A csapadékvíz elvezetés néhány utcaszakaszt kivéve nyíltárkos. Az úttest és a járda közötti „zöldsáv” gondozásában, beleértve az árkokat is, a legtöbb esetben a lakosság is részt vesz. A közterület tartozékainak (bejáró, járda, vízelvezető árok) lakossági keretek közt történő kivitelezése, felújítása esetén is fontos azonban, hogy a munkák szakmai szempontokat figyelembe véve, a közút kezelőjével egyeztetve kerüljenek elvégzésre.

A településképi szempontból meghatározó területeken - melynek lehatárolását a készülő településképi rendelet tartalmazni fogja - javasolt a burkolatok (járda, gépkocsibejáró) egységes megválasztása.

Az utcai homlokzat vagy a járdaburkolat felújításakor a csapadékvizet a járdaszint alatt vezessük ki.

9. JÓ PÉLDÁK

9.1. Épületek, építmények

Találhatunk néhány szép példát a kisvárosi polgári házak építészeti értékeit tiszteletben tartó homlokzatfelújításra.

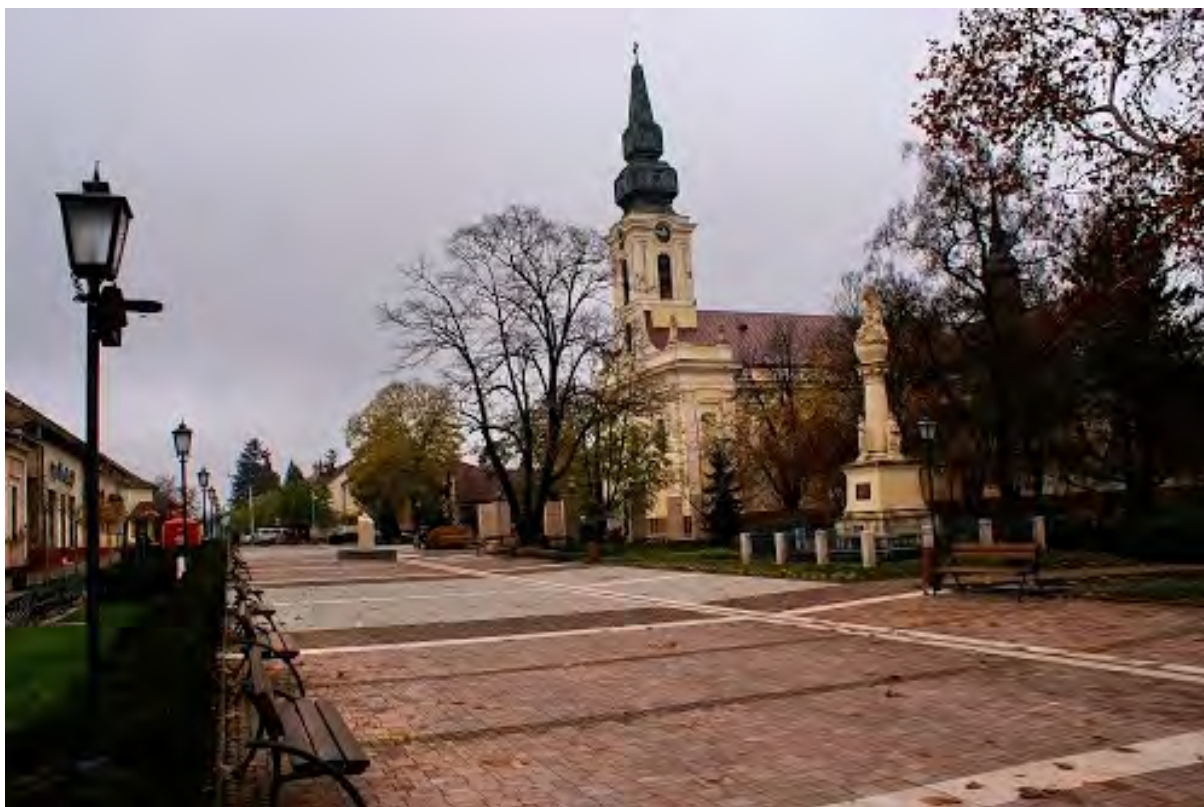

A rendelkezésre álló számtalan homlokzatburkoló anyagot: kő, műkő, szeletelt téglák stb. esztétikusan is fel lehet használni. Ilyen burkolatok választása esetén a „a kevesebb, több” elvet kövessük.

Megéri figyelmet fordítani a bontott téglák igényes falazására is.

9.2. Utcabútorok, térburkolatok

10. SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK EGYÉB BERENDEZÉSEK

10.1. GÉPÉSZETI RENDSZEREK

A készülő településképi szabályozás nem kíván a fejlődés és korszerűsítés „útjában lenni“, különösen a megújuló energiát hasznosító gépészeti rendszerek tekintetében. A technológia fejlődése magával fogja hozni a tetőfedésbe - ezáltal az utcaképbe is - egyre inkább illeszkedő rendszerek elterjedését, amelyek már napjainkban is rendelkezésre állnak, viszont még nem terjedtek el.

Utcaképi szempontból egyhít az ilyen rendszerek megjelenésén ha az épület hátsó traktusán is elegendő felületű és kedvező tájolású tetőfelület található és a kollektorokat vagy napelemeket az udvari tetőrészre telepítjük.

Ha napelemes rendszerek telepítése tetőfelújítással is párosul sokat segíthet az illeszkedésen egy megfelelő színű (antracit) tetőfedő elem

Településképi szempontból különösen egy hagyományos kisvárosi vagy falusi környezetben, igen zavaróak tudnak lenni a klímaberendezések kültéri egységei. Ezeket utcai homlokzaton lehetőség szerint ne helyezzük el.

Kedvezőbb megoldás az oldalkert felé néző homlokzat, különösen ha a kültéri egységet egy kiugró épületrész közelében helyezzük el.

10.2. REKLÁMHORDOZÓK

A jelenleg hatályos országos szabályozás a gazdasági célú reklámok elhelyezésének lehetőségeit nagyban korlátozza. Reklámok, reklámhordozók csak utcabútoron vagy utasvárón helyezhetők el. Utcabútorok minősül a hagyományos kör alakú hirdetőoszlop, a hirdetőtábla amennyiben az közérdeket vagy közművelődési célt is szolgál. Plakát vagy *reklám* a közművelődési célt szolgáló hirdetőoszlop kivételével *ragasztás útján nem helyezhető el*.

Megjegyzendő, hogy a reklám fogalmába az épületek cégfeliratai nem értendők bele.

A reklám elhelyezési lehetőségek így Jánoshalmán is igen leszűkülnek: a buszváró építmények felelnek meg ezen kritériumoknak (de csak reklámtartó, ún. „city light” elhelyezése esetén), valamint az elenyésző számú, régi kör alakú beton hirdetőoszlop.

AZ ARCULATI KÉZIKÖNYVET KÉSZÍTETTE:
SZABÓ JÓZSEF - MEGBÍZOTT FŐÉPÍTÉS

KÖZREMŰKÖDÖTT:

JÁNOSHALMA VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
CZELLER ZOLTÁN POLGÁRMESTER

JÁNOSHALMI POLGÁRMESTERI HIVATAL
VÁROSGAZDÁLKODÁSI IRODÁJÁNAK MUNKATÁRSAI

